De ſancto Criſanto.

CRiſantus filius polimĳ vi
ri illuſtriſſimi dū fidem chri
ſti edoctus eſſꝫ et a pr̄e ad
idola reuocari nō poſſet. iuſſit eum
pater in ↄclaui recludi ⁊ q̄nqꝫ puel
las eidem vt carū ſeducāt blandi/
cĳs ſociari Qui cū oraſſꝫ deum ne
a fera peſſima carnali. ſ. concupiſcē
tia ſuperaret̄ ↄtinuo p̄dicte puelle
ſomno oppreſſe nec potū nec cibuꝫ
ſumere poterant. ſed educte exteri⁹
ↄtinuo hec ſumebāt. Tunc Maria
virgo prudētiſſima dee veſte dica/
ta rogat̄ vt ad Criſantuꝫ introeat
et eū dĳs et patri reſtituat Qua in
greſſa et a Criſanto de pompa ve
ſtiū reprehenſa. Rn̄dit ſe nō ꝓpter
pompam ſed vt dĳs et patri eū lu/
crificaret ſic indutā. Cum iteꝝ Cri
ſantus eā rep̄henderet. cur ꝓ dĳs
illos coleret quos ipſoꝝ auctores
flagicioſos viros et impudicas fe
minas affirmarent. Rn̄dit Maria
Phõs ꝑ noīa hoīm elementa ſan/
xiſſe Cui Criſantus ſi vn⁹ terrā vt
deam veneret̄ Et alter vt ruſticus
aret. plus ruſtico q̄ꝫ veneranti exhi
bere ꝓbat̄ Et de mari et alĳs ſilr̄
Tūc Criſantus ⁊ Maria ab eo cō
uerſa ſanctiſpūs copula vniti ⁊ car
nale mr̄imoniū ſimulantes ad chri
ſtum plurimos ↄuertebāt Nam et
Claudiū tribunū q̄ prius ei⁹ tortor
fuerat cū vxore ipſius ⁊ filĳs ⁊ plu
rib⁹ alĳs militibus ad fidem ↄuer
terūt Criſant⁹ g° iuſſu Numeriria/
ni in fetidiſſimū carcerē recludit̄. ſꝫ
fetor in odoreꝫ ſuauiſſimū ↄmutat̄
Maria aūt lupanari tradit̄. ſed leo
ab amphitheatro fugiens hoſtiari⁊
us lupanaris efficit̄. Mittitur ergo
quidā vt virginē corrumpat ſed a
leone capit̄ et q̄ſi innuens a ſancta
q̄d de captiuo fieri iubeat ſciſcitat̄.
Que p̄cepit ne eum lederet. ſed ad
ſe venire ꝑmitteret. Qui mox ↄuer
ſus per vrbem cucurrit et Mariam
eſſe deam clamare cepit. Mittuntur
ergo venatores vt leoneꝫ rapiant
Sed om̄es a leone capiunt̄ et ante
pedes virginis ponunt̄ ⁊ ab ea cō
uertunt̄ Tunc p̄fectus copioſum i/
gnem in introitu celle mitti miſit vt
leo cū Maria ↄburat̄ q̄d leo ↄſide
rans timuit et rugiens a virgine li
centiā accepit vt nullū ledens quo
vellet abiret. Cum ergo p̄fect⁹ Cri
ſanto et Marie diuerſa penarū ſup
plicia irrogaret ⁊ nequaquaꝫ ledi
valerent. tandeꝫ inuiolate ↄiuges
in foueam deponunt̄. et terra ⁊ la
pidib⁹ obruti. chriſto martires con
ſecrant̄. Horū ſolēnitas ħ celebri⁹
recolit̄ vel crebri⁹.

De vndecim milibus v̄ginum

VNdecim miliū virginū paſ
ſio ħ ordine celebrata fuit.
In britania nanqꝫ rex chri
ſtianiſſim⁹ q̄dā fuit noīe Notus vł
Maur⁹ q̄ quādā filiā noīe Vrſula
generauit. Hec mirabili morū ho/
neſtate ſapia et pulcritudine polle
bat ita q̄ ei⁹ fama vbiqꝫ volabat.
Rex āt anglie cū nimis p̄potēs eēt
⁊ mltas natōnes ſuo imperio ſb̄iu
garet. audita h⁹ v̄gis fama btm̄ ſe
ꝑ oīa fatebat̄ ſi p̄dc̄a v̄go ſuo vni/
genito copularet̄. Juuenis eē ad ħ
plimū eſtuabat Mittūt g° ſolennes
nūcios ad pr̄em v̄ginis magnis ꝓ
miſſiōib⁹ ⁊ blādicĳs. magnas ad/

ẜcientes minas ſi ad dñz ſuũ vacui
reuertãt. Rex ãt cepit plurimũ an
xiari.tũ q̃a xp̃i fide inſignitã cultori
idoloꝝ tradẽ indignũ ducẽt. Tũ
q2 illã ꝯſentire nllaten⁹ cognoſcẽt.
Tum q2 regis ferocitatẽ plurimũ
formidaret Ipſa ãt diuinit⁹ inſpirata
pr̃i ſuaſit vt p̃dicto regi aſſenſũ pre
beret.ea tñ ꝯditione p̃poſita vt ipſe
rex cũ pr̃e xi. ꝟgines electiſſimas ſi
bi ad ſolaciũ tradẽt et tã ſibi q̃3 ali
is mille ꝟgines aſſignaret ⁊ ꝯpara
tis trieribus inducias trienij ſibi da
rent ad dedicationẽ ſue ꝟginitatis.
et ipſe iuuenis baptiſat⁹ in his trib⁹
annis in fide inſtrueret Sapienti ſi
q̃dem viſa ꝯſilio. vt aut difficultate
ꝓpoſite ꝯditionis animũ ei⁹ ab hoc
auertẽt aut hac opportũitate predi
ctas ꝟgines ſecũ deo dicarẽt. At iu
uenis libent̃ hac ꝯditione accepta
apud pr̃em inſtetit ⁊ ꝓtin⁹ baptiſa
tus accelerari cũcta que ꝟgo petie
rat imperauit. Pr̃ ãt puelle ordina
uit vt filia ſua quã multũ diligebat
viros q̃rum ſolacijs tã ipſe q̃3 ei⁹ exer
cit⁹ indigẽt i comitatu ſuo haberet
Undiq3 g° ꝟgines ꝯfluũt. vndiq3
viri ad tã grãde ſpectaculũ currũt
Nã m̃lti ep̃i ad eas ꝯfluxerũt. vt ſe
cũ ꝑgerẽt. Int̃ q̃s fuit Pantul⁹ ba
ſilieñ ep̃s q̃ eas vſq3 romã deduxit.
Et iñ reuerſus cũ eis martiriũ ſuſce
pit. Sc̃a q̃3 Geraſma regia ſicilie q̃
virũ ſuũ regẽ crudeliſſimũ q̃i de lu
po fecerat agnũ. Soror Maurichij
ep̃i. et Marie m̃ris ſc̃e Urſule cũ ei
dẽ pr̃ ſc̃e Urſule ſecrete p lr̃as inti
maſſ3. illa ꝯtinuo inſpirãte Dorcũ
cũ q̃tuor filiab⁹ ſuis Babilla Juli
ana Uictoria et Aurea ⁊ paruulo

ſuo Adriano. q̃ amore ſoroꝝ ſuaꝝ
vltro ſe ꝑegrinatiõi ingeſſit. relicto
r̃gno i manu vni⁹ filij ſui vſ3 i brita
niã ⁊ angliã nauigauit. Cui⁹ ꝯſilio
ꝺ diuerſis r̃gnis ꝟgies colligebãt
⁊ eaꝝ ſꝑ ductrix erãs cũ eis tãdẽ
martiriũ paſſa ẽ. Iuxt ꝯdictũ g° vir
ginib⁹ trierib⁹ ⁊ ſumptib⁹ p̃paratis
ꝯmilitonib⁹ ſuis regia ſecreta reue
lat ⁊ i nouã miliciã oẽs ꝯiurãt Nã
mõ belli p̃ludia inchoãt. mõ ãt diſ
currũt. intõũ bella. plerũq3 fugã ſi
mulãt. omi q3 genere ludoꝝ exercita
te. vt nc vl̃ ſic a martirij palma per
tp̃is nauſeã poſſent diuertiſſe. nihil
q̃d aio occurrebat relinq̃bãt inta
ctũ. aliq̃n meridie. aliq̃n vix veſꝑe re
dibãt Cõfluebãt ꝓceres ⁊ p̃mates
ad tã grãde ſpc̃aculũ ⁊ oẽs admi
ratõe ⁊ gaudio replebãt Tãdẽ cũ
vrſula oẽs ad fidẽ ꝟgies ꝯuertiſſ3
ſb vni⁹ diei ſpacio flãte ꝓſpero vẽ
to ad portũ gallie q̃ tiella dr̃ ⁊ in
de coloniã deuenerũt. vbi Urſule
angl's dñi apparuit. ⁊ p̃dixit eas il
luc integro numero r̃uerſuras ⁊ co
ronas ibidẽ martirij ꝑcepturas.
Inde igit̃ ad angeli monitionẽ ro
mã tendentes ad vrbem Baſileã
applicuerunt. et ibidẽ relictis naui
bus romã pedeſtres venerunt. ad
quarũ aduentũ papa Ciriac⁹ val
de gauiſus ẽ. cũ ipſe de britãnia ori
und⁹ eſſ3. ⁊ m̃ltas int̃ eas ꝯſangui
neas haberet cũ omi clero ipſas ſũ
mo cũ honore ſuſcepit. In ipſa aũt
nocte pape diuinit⁹ reuelat̃ eũ cum
ipſis virginibus palmam martirij
ꝑcepturum q̃d apud ſe celans mul
tas ex ipſis q̃ adhuc baptiſate non
fuerunt baptiſauit Uerũ cũ opor

tunum tp̄s videret. ⁊ anno vno. et
xi. ebdomadib⁹ poſt petrū eccl̄iaꝫ
decimuſnon⁹ rexiſſet. in ꝯuētu oīm
ꝑpoſitū ſuū īdicauit ⁊ corā oīb⁹ di
gnitatē et officiū reſignauit. Sꝫ cū
oēs clamarēt ⁊ maxime cardinales
q̄ eum delirare putabāt eo ꝙ relic
ta pōtificat⁹ gloria poſt q̄ſdā muli
erculas fatuas ire vellet ille nulla
ten⁹ acq̄eſcēs quēdā virū ſanctū q̄
amet⁹ dict⁹ ē loco ſui ī pōtificē or/
diauit et q2 ſedē aplicā īuito clero
reliq̄t. nomē ei⁹ de catalogo pōtifi
cū idē cler⁹ abraſit oēꝫq3 grāꝫ quā
ſacer ille virginū chor⁹ ī curia Ro
mana hūerat a tp̄e illo amiſit duo
aūt iniq̄ p̄ncipes romane milicie. ſ.
maxi⁹ ⁊ african⁹ videntes magnū
mltitudiem ⁊ ꝙ mlti ⁊ mlte ad eas
ꝯfluerent timuerūt ne p̄ eas nimis
creſcēt r̄ligio xp̄iana. Qua ꝑp̄t iter
eoꝝ diligēti⁹ explorātes nūcios mi
ſerūt ad iuliū cognatū ſuū p̄ncipē
gentis hunoꝝ vt educto ꝯtra eas
exercitu ipſas cū chriſtiane eſſēt cū
venirent coloniā trucidarent. Bea
tus igiť Ciriacus cū illa nobili vir
ginū multitudine de vrbe egreſſus
eſt. Secut⁹ ē autē ip̄m Vincentius
preſb̄r cardinalis. Et Jacob⁹ q̄ de
britania patria ſua in antiochiam
ꝑfectus archiep̄atus dignitatē ſe/
ptem annis ibidē tenuit. qui cū pa
pam tūc tp̄is viſitaſſet. ⁊ iā vrbem
egreſſus ꝺ v̄ginū aduentu audiſſꝫ
concitus redijt et itineris ac paſſio
nis ſe eis ſociū fecit. Maurici⁹ quoq3
leuitane vrbis ep̄s auuncul⁹ babil
le et Juliane. necnon et Folari⁹ lu/
cenſis ep̄s et ſulpiti⁹ rauenꝰ ep̄s q̄
tūc romā aduenerāt p̄dictis virgi

nibus adheſerūt. Ethereus quoq3
ſponſus beate Vrſule manens bri
tanie p̄ viſionē angelicā a dn̄o ad/
moneť vt matrē ſuā hortareť fieri
chriſtianā. Nā pater ei⁹ in p̄mo an
no quo chriſtian⁹ fact⁹ fuerat mor
tuus ē. fili⁹ eius Ethereus eidem in
regno ſucceſſit. Cū autē ſacre virgi
nes cū eiſdeꝫ ep̄is a roma redirent
Ethereus a dn̄o ꝯmoneť vt ꝓtin⁹
ſurgens ſponſe ſue occurrat vt cuꝫ
ea in colonia palmā martirij accipi
at. Qui diuinis monitis adq̄eſcēs
matrē ſuam baptiſari fecit. Et cum
ipſa ⁊ ſorore ſua paruula Florētia
iā chriſtiana et Clemēte ep̄o virgi/
nibus obuians ad martiriuꝫ ſocia
uit eiſdē. Marculus q̄ꝫ ep̄us grecie
⁊ neptis ſua Conſtantia q̄ fuit filia
Dorothei conſtātinopolitani que
nubens cuidaꝫ adoleſcenti filio cu
iuſdam regis. ſed an̄ nuptias mor
te preuēto virginitatē ſuā dn̄o vo/
uit p̄ viſionē admoniti romā vene/
runt et p̄dictis virginib⁹ ad marti
riū ſe iunxerunt. Omnes ergo v̄gi
nes cuꝫ p̄dictis ep̄is coloniā redie
runt et ipſā iam hunis obſeſſam in
uenerūt quas barbari vidētes ſup̄
eas cum clamore nimio irruerūt. ⁊
quaſi lupi ſeuientes in oues totam
illā multitudinem occiderunt. Cuꝫ
aūt ad beatā Vrſulā ceteris iugu
latis veniſſent. vidēs p̄nceps eius
mirā pulcritudinem obſtupuit ⁊ cō
ſolans eā ſup̄ necem virginuꝫ ꝓmi
ſit ꝙ eā ſibi ꝯiugē copularet. ſꝫ cuꝫ
h̄ illa penit⁹ reſpuiſſet ille ꝯtemptū
ſe vidēs tūc directa ſagitta eā trāſ
figit. et illa martirium ꝯſummauit.
Quedā āt virgo noīe Cordula ti/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

moꝛe ꝑterrita in naui nocte illa ſe
abſcōdit. ƺ i craſtinum ſpōte moꝛti
ſe offerens martirij coꝛonam ſuſce
pit ƺꝫ cū eius feſtū nō fieret. eo ꝙ
cū alijs paſſa nō eſſet ipa poſt lon-
guꝫ tpus cuidam recluſe apparuit
ꝑcipiēs vt ſequēti die a feſto virgi-
num. eius q̄qꝫ ſolennitas r̄colatur
Paſſe ſūt aūt āno CCCxxxviij Rō
aūt tpis vt q̄buſdā placet nō ſuſti-
net ꝙ hec tali tpe ſint pacta Sicilia
eni tūc nō erat regnū. nec cōſtanti
nopolis cū hic fuiſſe dicat̄ cū virgi
nib' has reginas. verius credit̄ ꝙ
diu poſt conſtātinū impatoꝛē cuꝫ
huni ⁊ gothi ſeuiebāt. tale ſit mar
tiriuꝫ celebꝛatū tpe .ſ. maximiani i
patoꝛis q̄ regnauit āno dn̄i ccccliij
vt in q̄dā cronica legit̄. Abbas q̄
dā ab abbatiſſa colonie coꝛp' vni'
v̄ginū impetrauit ꝓmittēs ꝙ ipſā
in capſa argentea in ſua ecc̄a collo
caret ƺꝫ cū ꝑ ānū integruꝫ ſuꝑ al
tare eā i capſa lignea tenuiſſet. q̄dā
nocte dū abbas ipſius mōſterij cū
ſuo cōuētu cātaret v̄go coꝛꝑaliter
deſuꝑ altare deſcēdit ⁊ an̄ altaē ſe
reuerēter inclinans ꝑ mediū choꝛū
vidētib' mōchis et ſtupētib' inde
receſſit Abbas g° ad capſā currēs
vacuā ipaꝫ inueniēs coloniā ꝓpe-
rauit ⁊ abbatiſſe rei oꝛdinē intima
uit Pergēteſqꝫ ad locū vn̄ illd̄ coꝛ
pus ſūpſerāt. illd̄ ibideꝫ inuenerūt
Cū āt abbas veniā petēs illd̄ vel
aliud peteret certiſſime ꝓmittens
capſā ꝑcioſā citi' ſe facturꝝ nullate
nus impetrauit. Religioſ' q̄daꝫ
cū has v̄gies in deuotiōe m̄lta hē
ret q̄dā die duꝫ grauit̄ infirmaret̄
vidit q̄ndā virginē pulcerriāꝫ ſibi

apparētē ⁊ ſi ſe ꝯgnoſcēt inq̄rentez
Qui cū ad ei' viſionē miraret̄ et ſe
neq̄q̄ꝫ ipaꝫ ꝯgnoſcē fateret̄. illa ait
Ego ſū vna v̄ginū erga q̄s tm̄ ha
bes dilectōnis affectū Et inde mer
cedē accipies ſi amoē ⁊ honoꝛe nr̄i
vndecies milies domicā oꝛationeꝫ
dixeris i hoꝛa moꝛtis i ꝓtectioēꝫ ⁊
in ſolatiū nos hēbis Qua diſparē-
te. ille q̄c̄itius potuit hoc impleuit
Statiqꝫ vocato abbate inūgi ſe fe
cit Qui cū vngētur. ſbito exclama
uit vt fugēnt ⁊ vt ſacris v̄gib' vei
ētib' locū darēt Quē cū abbas q̄d
ħ eēt interogaēt. ⁊ ille ꝓmiſſioēꝫ vir
gis ſibi ꝑ oꝛdieꝫ enarraſſꝫ. r̄cedēti
bus cuđl. ⁊ paulo p' redeūtib'. ipꝫ
migraſſe ad dn̄ꝫ īuenert.

De ſctō ſeuerino Et de ſctis criſpi
no ⁊ criſpiano r̄q̄re in fine libꝛi

De noīb'

Symō int̄pꝛetat̄ obediēs vl̄ po
nēs t̄ſticiā Hic hūit duplex ꝯ
gnomē. dict' ē ei ſymō zelotes ⁊ ſy
mō canane' a cana vico galilee v̄
dn̄' aquā i vinū mutauit. Et idē ē
zelotes q̄d chāne' Cana ei zel' int̄
ꝑtat̄ Habuit g° obediētiā ꝑcepto
rū ꝑ executōeꝫ t̄ſticiā afflictoꝝ ꝑ ꝯ
paſſiōeꝫ zelū aīaꝝ ꝑ ꝯſtātē feruo-
rē. Judas iterꝑtat̄ ꝯfitens vl̄ glo
ſus Vl̄ iudas q̄ſi iubilū dās. Jpſe
ei habuit ꝯfeſſionē fidei gloꝛiā reg
ni et iubilū interni gaudij Hic m̄tu
plex habuit ꝯgnomē. Dictus eſt ei
iudas iacobi ſuꝑple frater Fuit eiꝫ
frater iacobi minoꝛis Secūdo di-
ctus eſt thade' q̄d interꝑtat̄ appꝛe
hendēs pꝛicipeꝫ. vel d̄r thadeus
a tharea et deus Tharea dicit̄ eē
veſtis regia. Jpſe eni fuit veſtis re

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf